حم (1) وَ الْكِتَابِ الْمُبِينِ (2) إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ

مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ (3) فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ

حَكِيمٍ (4) أَمْراً مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ (5)

رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (6) رَبِّ

السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ

(7) لاَ إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ يُحْيِي وَ يُمِيتُ رَبُّكُمْ وَ رَبُّ

آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ (8) بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ (9)

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ (10)

يَغْشَى النَّاسَ هٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ (11) رَبَّنَا اكْشِفْ

عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ (12) أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَ

قَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ (13) ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَ قَالُوا

مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ (14) إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلاً إِنَّكُمْ

عَائِدُونَ (15) يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا

مُنْتَقِمُونَ (16) وَ لَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَ

جَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ (17) أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ (18) وَ أَنْ لاَ تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ

إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ (19) وَ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي

وَ رَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ (20) وَ إِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي

فَاعْتَزِلُونِ (21) فَدَعَا رَبَّهُ أَنَّ هٰؤُلاَءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ

(22) فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلاً إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ (23) وَ

اتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْواً إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ (24) كَمْ

تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَ عُيُونٍ (25) وَ زُرُوعٍ وَ مَقَامٍ

كَرِيمٍ (26) وَ نَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ (27)

≈≈≈

كَذٰلِکَ وَ أَوْرَثْنَاهَا قَوْماً آخَرِينَ (28) فَمَا بَكَتْ

عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَ الْأَرْضُ وَ مَا كَانُوا مُنْظَرِينَ (29)

Ha-Mim. By the book that makes things clear;-We sent it down during a blessed night: for We (ever) wish to warn (against evil). In the (night) is made distinct every affair of wisdom, by command, from Our presence. For We (ever) send (revelations), as mercy from thy Lord: for He hears and knows (all things); the Lord of the heavens and the earth and all between them, if ye (but) have an assured faith. There is no god but He: it is He who gives life and gives death,-the Lord and Cherisher to you and your earliest ancestors. Yet they play about in doubt. Then watch thou for the day that the sky will bring forth a kind of smoke (or mist) plainly visible, enveloping the people: this will be a chastisement grievous. (They will say:) "Our Lord! Remove the penalty from us, for we do really believe!" How shall the message be (effectual) for them, seeing that a messenger explaining things clearly has (already) come to them,- Yet they turn away from him and say: "Tutored (by others), a man possessed!" We shall indeed remove the chastisement for a while, (but) truly ye will revert (to your ways). The day We shall seize you with a mighty onslaught: We will indeed (then) exact retribution! We did, before them, try the people of Pharaoh: there came to them a messenger most honourable, saying: "Restore to me the servants of Allah: I am to you a messenger worthy of all trust; "And be not arrogant as against Allah: for I come to you with authority manifest."For me, I have sought safety with my Lord and your Lord, against your injuring me. "If ye believe me

≈≈≈

not, at least keep yourselves away from me." (But they were aggressive:) then he cried to his Lord: "These are indeed a people given to sin." (The reply came:) "March forth with My servants by night: for ye are sure to be pursued."And leave the sea as a furrow (divided): for they are a host (destined) to be drowned." How many were the gardens and springs they left behind, and corn-fields and noble buildings, and pleasant things wherein they had taken such delight! Thus (was their end)! And We made other people inherit (those things)! And neither heaven nor earth shed a tear over them: nor were they given a respite (again).

ح-م- قسم ہے اِس کتاب مبین کی کہ ہم نے اِسے ایک بڑی خیر و برکت والی رات میں نازل کیا ہے، کیونکہ ہم لوگوں کو متنبہ کرنے کا ارادہ رکھتے تھے- یہ وہ رات تھی جس میں ہر معاملہ کا حکیمانہ فیصلہ ہمارے حکم سے صادر کیا جاتا ہے- ہم ایک رسول بھیجنے والے تھے، تیرے رب کی رحمت کے طور پر، یقیناً وہی سب کچھ سننے اور جاننے والا ہے، آسمانوں اور زمین کا رب اور ہر اُس چیز کا رب جو آسمان و زمین کے درمیان ہے اگر تم لوگ واقعی یقین رکھنے والے ہو- کوئی معبود اُس کے سوا نہیں ہے، وہی زندگی عطا کرتا ہے اور وہی موت دیتا ہے- تمہارا رب اور تمہارے اُن اسلاف کا رب جو پہلے گزر چکے ہیں-(مگر فی الواقع ان لوگوں کو یقین نہیں ہے) بلکہ یہ اپنے شک میں پڑے کھیل رہے ہیں- اچھا، انتظار کرو اُس

دن کا جب آسمان صریح دھواں لیے ہوئے آئے گا اور وہ لوگوں پر چھا جائے گا، یہ

ہے دردناک سزا-(اب کہتے ہیں کہ)"پروردگار، ہم پر سے یہ عذاب ٹال دے،

ہم ایمان لاتے ہیں"-اِن کی غفلت کہاں دور ہوتی ہے؟اِن کا حال تو یہ ہے کہ

اِن کے پاس رسول مبین آگیا پھر بھی یہ اُس کی طرف ملتفت نہ ہوئے اور کہا کہ

"یہ تو سکھا یا پڑھا یا باولا ہے"-ہم ذرا عذاب ہٹائے دیتے ہیں، تم لوگ پھر وہی

کچھ کروگے جو پہلے کر رہے تھے-جس روز ہم بڑی ضرب لگائیں گے وہ دن ہوگا

جب ہم تم سے انتقام لیں گے-ہم اِن سے پہلے فرعون کی قوم کو اِسی آزمائش میں

ڈال چکے ہیں-اُن کے پاس ایک نہایت شریف رسول آیا اور اس نے کہا"اللہ

کے بندوں کو میرے حوالے کرو، میں تمہارے لیے ایک امانت دار رسول ہوں

-اللہ کے مقابلے میں سرکشی نہ کرو-میں تمہارے سامنے (اپنی ماموریت کی)

صریح سند پیش کرتا ہوں-اور میں اپنے رب اور تمہارے رب کی پناہ لے چکا

ہوں اِس سے کہ تم مجھ پر حملہ آور ہو-اگر تم میری بات نہیں مانتے تو مجھ پر ہاتھ

ڈالنے سے باز رہو"-آخر کار اُس نے اپنے رب کو پکارا کہ یہ لوگ مجرم ہیں-

(جواب دیا گیا)"اچھا تو راتوں رات میرے بندوں کو لے کر چل پڑ-تم لوگوں کا

پیچھا کیا جائے گا- سمندر کو اُس کے حال پر کھلا چھوڑ دے- یہ سارا لشکر غرق ہونے والا ہے"- کتنے ہی باغ اور چشمے اور کھیت اور شاندار محل تھے جو وہ چھوڑ گئے- کتنے ہی عیش کے سر و سامان، جن میں وہ مزے کر رہے تھے، اُن کے پیچھے دھرے رہ گئے- یہ ہوا اُن کا انجام، اور ہم نے دوسروں کو اِن چیزوں کا وارث بنا دیا- پھر نہ آسمان اُن پر رویا نہ زمین، اور ذرا سی مہلت بھی ان کو نہ دی گئی-

हा-मीम | क़सम है इस किताबे-मुबीन की कि हमने इसे एक बड़ी खैर व बरकतवाली रात में नाज़िल किया है | क्योंकि हम लोगों को मुतनब्बेह करने का इरादा रखते थे | यह वह रात थी जिसमें हर मामले का हकीमाना फ़ैसला हमारे हुक्म से सादिर किया जाता है | हम एक रसूल भेजनेवाले थे, तेरे रब की रहमत के तौर पर, यक़ीनन वही सब कुछ सुनने और जाननेवाला है | आसमानों और ज़मीन का रब और हर चीज़ का रब जो आसमान व ज़मीन के दरमियान है अगर तुम लोग वाक़ई यकीन रखनेवाले हो | कोई माबूद उसके सिवा नहीं है, वही ज़िन्दगी अता करता है और वही देता है | तुम्हारा रब और तुम्हारे उन असलाफ़ का रब जो पहले गुज़र चुके हैं (मगर फ़िल-वाक़े इन लोगों को यक़ीन नहीं है) बल्कि ये अपने शक में पड़े खेल रहे हैं | अच्छा, इन्तिज़ार करो उस दिन का जब आसमान सरीह धुआँ लिए हुए आएगा और वह लोगों पर छा जाएगा, यह है दर्दनाक सज़ा | (अब करते हैं कि) "परवरदिगार, हम पर से यह अज़ाब टाल दे, हम ईमान लाते हैं |" इनकी ग़फ़लत कहाँ दूर होती है? इनका हाल तो यह है कि इनके पास रसूले-मुबीन आ गया, फिर भी ये उसकी तरफ़ मुलतफ़ित न हुए और कहा कि "यह तो सिखाया-पढ़ाया बावला है |" हम ज़रा अज़ाब हटाए देते हैं, तुम लोगो फिर वही कुछ करोगे जो पहले कर रहे थे जिस रोज़ हम बड़ी ज़र्ब लगाएँगे वह दिन होगा जब हम तुमसे

इन्तिक़ाम लेंगे | हम इनसे पहले फ़िरऔन की क़ौम को इसी आज़माइश में डाल चुके हैं | उनके पास एक निहायत शरीफ रसूल आया और उसने कहा, "अल्लाह के बन्दों को मेरे हवाले करो, मैं तुम्हारे लिए एक अमानतदार रसूल हूँ | अल्लाह के मुक़ाबले में सरकशी न करो | मैं तुम्हारे सामने (अपनी मायूरियत की) सरीह सनद पेश करता हूँ | और मैं अपने रब और तुम्हारे रब की पनाह ले चुका हूँ इससे कि तुम मुझपर हमलाआवर हो | अगर तुम मेरी बात नहीं मानते तो मुझपर हाथ डालने से बाज़ रहो |" आख़िरकार उसने अपने रब को पुकारा कि ये लोग मुज़रिम हैं | (जवाब दिया गया) "अच्छा तो रातों-रात मेरे बन्दों को लेकर चल पड़ | तुम लोगों का पीछा किया जाएगा | समुन्दर को उसके हाल पर खुला छोड़ दे | ये सारा लश्कर ग़र्क़ होनेवाला है |" कितने ही बाग़ और चश्मे और खेत और शानदार महल थे जो वे छोड़ गए | कितने ही ऐश के सरो-सामान, जिनमें वे मज़े कर रहे थे, उनके पीछे धरे रह गए | यह हुआ उनका अंजाम, और हमने दूसरों को इन चीज़ों का वारिस बना दिया | फिर न आसमान उनपर रोया, न ज़मीन, और ज़रा-सी मुहलत भी उनको न दी गई |